

Semiotic analysis of Iranian World Children's Day stamps 1979 to 2023 (with Peirce's semiotic approach)

Shayesteh Karimi-Naseri Mofrad¹ | SeyyedAbotorab Ahmadpanah²

**GANJINE-YE
ASNAD**
Historical Research &
Archival Studies Quarterly

Research paper

Abstract:

Purpose: A postage stamp is a national symbol and cultural icon that serves as a small ambassador, transmitting the culture of countries to the far corners of the world and the currency of the letter world. World Children's Day is one of the important global events that focuses on raising awareness about children's rights. Since the World Children's Day stamp also serves as a measure of the cultural level of countries, the semiotics of its visual qualities are significant. This research aims to identify the themes and semiotics of visual and graphic of Iranian stamps for World Children's Day.

Method and Research Design: Four samples of Iranian Stamps of World Children's Day (issued in 1979, 1990, 1999, and 2016) were studied, described and analyzed on the basis of Pierce's sign theory/ semiotics.

Findings and Conclusions: The results show that the designed themes and visual qualities are highly compatible with the concepts of World Children's Day, and the images, symbols, and colors are suitable for children. Over time, the visual quality and importance of the stamps have diminished, and Iran's postal service has not issued stamps for World Children's Day since 2016."

Keywords: Peirce's Semiotic; Iranian Stamp, World Children's Day; Graphic.

Citation: Karimi NaseriMofrad, S., & Ahmadpanah, S. A. (2023). Semiotic analysis of Iranian World Children's Day stamps 1979 to 2023 (with Peirce's semiotic approach). *Ganjine-ye Asnad*, 33(2), 158-187 | doi: 10.30484/ganj.2023.3067

1. MA Student of Visual Communication, School of Art, Tarbiat Modarres University, Tehran, Iran
shayesteh.karimi@modares.ac.ir

2. Assistant Professor, Faculty of Arts, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran (Corresponding author)
ahmadp_a@modares.ac.ir

Copyright © 2023, NLAI (National Library & Archives of I. R. Iran). This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and adapt the material for any purpose.

Ganjine-Ye Asnad

«130»

Peer-reviewed Journal | National Library & Archives of I. R. Iran, Archival Research Institute

ISSN: 1023-3652 | E-ISSN: 2538-2268

Digital Object Identifier(DOI): 10.30484/GANJ.2023.3067

Indexed by Google Scholar, Researchgate, ISC, SID & Iran Journal | <http://ganjineh.nlai.ir>

Vol. 33, No.2, Summer 2023 | pp: 158 - 187 (30) | Received: 30, Nov. 2022 | Accepted: 16, Jun. 2023

Archival research

فصلنامه تحقیقات تاریخی
و مطالعات آرشیوی

مقاله پژوهشی

نشانه‌شناسی تمبرهای ایرانی روز جهانی کودک ۱۳۵۸ تا ۱۴۰۲

(بارویکرد نشانه‌شناسی پیرس)

شایسته کریمی ناصری مفرد^۱ | سید ابوتراب احمدپناه^۲

چکیده:

تمبر سندی ملی و نمادی فرهنگی است که به‌عنوان سفیری کوچک و وظیفه انتقال فرهنگ کشورها را به اقصی نقاط جهان برعهده دارد و عهده‌دار پرداخت هزینه‌های پستی است. روز جهانی کودک یکی از مناسبت‌های مهم جهان است که به آگاهی‌بخشی حقوق کودکان می‌پردازد. تمبر روز جهانی کودک معیاری برای سنجش سطح فرهنگی کشورها به‌شمار می‌آید؛ بنابراین نشانه‌شناسی کیفیات بصری آن اهمیت دارد.

هدف: شناخت مضامین و نشانه‌شناسی کیفیات بصری و گرافیکی تمبرهای ایرانی روز جهانی کودک.

روش/ رویکرد پژوهش: این پژوهش با شیوه توصیفی-تحلیلی و با استفاده از اسناد و منابع کتاب‌خانه‌ای نوشته شده است.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: در این پژوهش، چهار نمونه تمبر ایرانی روز جهانی کودک (۱۳۵۸، ۱۳۶۹، ۱۳۷۸، ۱۳۹۴) طبق نظریه نشانه‌شناسی پیرس تحلیل شد. نتایج پژوهش نشان داد که مضمون‌ها و کیفیات بصری طراحی شده، با مفاهیم روز جهانی کودک بسیار سازگار است و تصاویر، نشانه‌ها و رنگ‌ها، متناسب با کودکان، طراحی شده‌اند. با گذر زمان، از کیفیات بصری و اهمیت تمبرها کاسته شده است و بعد از سال ۹۵ دیگر پست ایران تمبر روز جهانی کودک را چاپ نکرده است.

کلیدواژه‌ها: نشانه‌شناسی؛ تمبر ایرانی؛ روز جهانی کودک؛ گرافیک.

استناد: کریمی ناصری مفرد، شایسته و احمدپناه، سید ابوتراب. (۱۴۰۲). نشانه‌شناسی تمبرهای ایرانی روز جهانی کودک ۱۳۵۸ تا ۱۴۰۲ (با رویکرد نشانه‌شناسی پیرس). *گنجینه اسناد*، ۳۳ (۲)، ۱۵۸-۱۸۷.

doi: ۱۰,۳۰۴۸۴/ganj.۲۰۲۳,۳۰۶۷

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران
shayesteh.karimi@modares.ac.ir
۲. استادیار دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران (نویسنده مسئول)
ahmadp_a@modares.ac.ir

گنجینه اسناد

۱۳۰

فصلنامه علمی | سازمان اسناد و کتابخانه ملی ج.ا.ایران - پژوهشکده اسناد

شاپا (چاپی): ۱۰۲۳-۳۶۵۲ | شاپا (الکترونیکس): ۲۵۳۸-۲۲۶۸

شناسانه برنمود رقمی (DOI): ۱۰,۳۰۴۸۴/GANJ.۲۰۲۳,۳۰۶۷

نمایه در Google Scholar, Researchgate, SID, ISC, ایران ژورنال | <http://ganjineh.nlai.ir>

سال ۳۳، دفتر ۲، تابستان ۱۴۰۲ | صص: ۱۵۸ - ۱۸۷ (۳۰)

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۹/۹ | تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۳/۲۶

تحقیقات آرشیوی

۱. مقدمه

گرافیک یکی از هنرهایی است که در آن، نشانه‌های تصویری با استفاده از دیگر نشانه‌ها، ارتباط میان مخاطب و اثر هنری را شکل می‌دهند؛ به همین دلیل، طراحی تمبر با گرافیک رابطه تنگاتنگی دارد. تمبر پستی یکی از اجزای مهم تشکیلات پستی در سراسر جهان است. با ورود تمبر به دنیای ارسال و دریافت پست، پست برای اجرای وظایف خود شیوه‌ای قانونی و قاعده‌مند را پیش گرفت. با توجه به یکسان نبودن واحد پول کشورهای مختلف، تمبر به نظام پستی بین‌المللی اعتبار قانونی داد و جایگزین مناسبی برای پرداخت هزینه‌های پستی شد.

تمبر، زبان نشانه‌ها و پدیده‌ای فرهنگی است که طی فرایندی براساس رابطه بین سطوح زبانی (صورت و محتوا) تعریف می‌شود. این فرایند، برای حفظ و بازتولید زنجیره‌های دانش و شناخت، به‌ویژه در حوزه‌های گفتمانی و هنری اهمیت دارد. تمبرها، علاوه بر ارزش‌های پستی، دارای ارزش‌های معنوی و اطلاعات گوناگونی درباره موضوعات مختلف هستند که به نحوی منسجم و هماهنگ ارائه شده‌اند. از این رو، تمبرها می‌توانند فضایی گفتمانی را شکل دهند که می‌توان از آن برای بهبود آگاهی و درک از موضوعات مختلف بهره برد. تمبر، تجربه تولید زبانی منحصر به فرد را با خود به همراه دارد و جزئی از ارتباط تصویری است و با رویکرد نشانه‌شناسی و معناشناسی سروکار دارد. تحلیل نشانه‌شناسی تمبر، با استفاده از مجموعه‌ای از نشانه‌های تصویری و کمی نوشتاری، می‌تواند به درک و خوانش پیامدهای اجتماعی، فرهنگی و زیبایی‌شناختی کمک کند. تمبرها به روش‌های مختلفی طراحی می‌شوند؛ از جمله تمبرهای یادگاری مناسبتی روز جهانی کودکان که برای تجلیل از کودکان و بیانیه حقوق کودک طراحی و منتشر می‌شوند. به همین دلیل از گذشته تا به امروز برای این مناسبت کشورهای جهان تمبرهایی را با این موضوع طراحی و منتشر می‌کنند.

هدف اصلی این پژوهش شناخت مضمون و نشانه‌شناسی کیفیات بصری و گرافیکی تمبرهای ایرانی روز جهانی کودک است. پژوهش به پرسش اصلی که در پرتو نشانه‌شناسی مطرح شده پرداخته است. همچنین ویژگی‌های بصری و گرافیکی موجود در تمبرهای ایرانی روز جهانی کودک بررسی شده‌اند. در این پژوهش تلاش شده است تا به سؤالاتی مانند نوع نشانه‌شناسی تصویر، رنگ و نوشته تمبرها، تعداد دسته‌های نشانه، و هویت و رسوم ایرانی موجود در این تمبرها پاسخ داده شود.

روش پژوهش به صورت توصیفی - تحلیلی است و گردآوری اطلاعات از طریق روش‌های اسنادی و کتابخانه‌ای انجام شده است.

در ابتدا، پیشینه و تعاریف مرتبط با حوزه تمبر به صورت کامل بیان شده است و سپس موضوع دوازده تمبر ایرانی روز جهانی کودک در سال‌های مختلف، بررسی شده است.

در ادامه، باتوجه به نوع طراحی و رویدادهای فرهنگی، سیاسی و اجتماعی، چهار نمونه از تمبرهای مناسبتی روز جهانی کودک (سال‌های ۱۳۵۸، ۱۳۶۹، ۱۳۷۸ و ۱۳۹۴) برای بررسی نشانه‌شناسی طبق نظریه پیرس، انتخاب و تحلیل شده‌است. در پایان به پرسش‌ها کامل پاسخ داده شده و نتیجه‌گیری شده‌است.

۲. پیشینه پژوهش

تمبرها یکی از مهم‌ترین تصاویر نمادین کشورها شناخته می‌شوند. هر کشوری تمبرهای خاص خود را دارد که نشان‌دهنده ارزش‌های مختلف، شخصیت‌ها، محل‌ها و رویدادهای تاریخی آن کشور است. به همین جهت، علاقه‌مندان تمبر، تمبرها را جمع‌آوری می‌کنند و پژوهشگران نیز مقالات و کتاب‌هایی در این زمینه می‌نویسند. در ایران نیز کتاب‌ها، مقالات و پایان‌نامه‌هایی در زمینه تمبر و تاریخچه آن در ادوار مختلف از جمله قاجار و پهلوی و جمهوری اسلامی نوشته شده‌است. در کتاب «راهنمای تمبرهای ایران: قاجار، پهلوی، جمهوری اسلامی» تهیه و تنظیم فریدون نوین فرح‌بخش (۱۴۰۲) تصاویر تمبرهای پستی به همراه مشخصات آن‌ها (اندازه، مناسبت، قیمت) در سه دوره قاجار، پهلوی، جمهوری اسلامی جمع‌آوری شده‌است. کتاب «تمبر: جام جهان‌نما»، نوشته ضیاءالدین هاجری (۱۳۷۵) هم به توضیح تاریخ تمبر ایران و جهان پرداخته‌است.

مقاله «نظام گفتمانی تمبرهای دهه ۵۰ از دیدگاه نشانه‌شناسی کاربردی بر مبنای رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی ون لیون» نوشته امید اسکویی؛ ترابی ندوشن؛ و دوانگری (۱۳۹۹) لایه‌های پنهانی معانی تمبرهای پیش و پس از انقلاب را با استفاده از تحلیل گفتمان انتقادی بررسی کرده‌است. مقاله «بررسی کارکردهای تمبر پستی در دوران قاجار و پهلوی اول» تألیف عبدالله متولی (۱۳۹۷)، کارکردهای تمبر را در نظام پستی دوره‌های قاجار و پهلوی، بررسی کرده‌است. در مقاله «بررسی موضوع، مضمون و ترکیب‌بندی تمبرهای دوره جمهوری اسلامی از مجموعه اهدایی محمود کاظمی محفوظ در کتاب‌خانه و موزه ملی ملک» نوشته یوزباشی و رجبی (۱۳۹۷) هدف از انجام پژوهش تدوین چارچوبی برای شناخت بهتر تمبرهای دوره معاصر (با تکیه بر مجموعه اهدایی محمود کاظمی) از نظر مفاهیم زیبایی‌شناسی و طبقه‌بندی است. نتایج حاصل از این پژوهش آن است که بیشتر تمبرهای دوره جمهوری اسلامی بر اساس مناسبت‌های انقلابی و رویدادهای سیاسی چاپ شده‌اند و موضوع سیاسی با ترکیب‌بندی مثلی در تمبرهای جمهوری اسلامی بیشتر استفاده شده‌است. مقاله «تمبر و تمبرشناسی» نوشته علی‌اکبر علایی (۱۳۴۴) تاریخچه پیدایش و اقسام تمبر و علل اختراع و جمع‌آوری تمبر را بررسی کرده‌است.

معصومه سلیمانی حاجی‌کندی (۱۳۹۳) در پایان‌نامه‌اش تمبرهای ایران از سال ۱۳۵۰ تا ۱۳۶۰ را از نظر نشانه‌شناختی بررسی کرده‌است و در انتها به این نتیجه رسیده شده‌است که حکومت‌ها با استفاده از عناصر به‌کاربرده‌شده روی تمبرها سعی دارند تا براساس فضای گفتمانی ناشی از تفکرات سیاسی و اجتماعی خود هویت فرهنگی و ملی را بازتولید کنند. (طباطبایی، ۱۳۷۱) در پایان‌نامه خود جدول تمبرهای ایرانی و خارجی را به‌همراه اندازه آن‌ها ارائه کرده‌است و انواع تمبر، و شیوه بیانی پیام تصویری را بررسی کرده‌است. همان‌طور که مشاهده شد پژوهش‌هایی که تاکنون انجام شده‌است به‌صورت کلی بر تاریخچه و سیر ادوار قاجار و پهلوی و جمهوری اسلامی انجام شده‌است و پژوهشی در زمینه نشانه‌شناسی تمبرهای ایرانی روز جهانی کودک انجام نشده‌است. در پژوهش حاضر تمبرها و دسته‌بندی‌شان براساس سایت سازمان پست و موزه ارتباطات و کتاب‌خانه ملی و کتاب راهنمای تمبرهای ایران انجام شده‌است تا بتوان نشانه‌شناسی کیفیات بصری و گرافیکی تمبرهای ایرانی روز جهانی کودک را بررسی کرد.

۳. تمبر و تاریخچه آن

واژه «تمبر» از واژه یونانی «تومپانون» و واژه لاتین «تیمپانوم» به‌دست آمده‌است. این واژه ابتدا به زبان فرانسوی وارد شده و پس از تغییر شکل، به‌صورت «تمبر» به‌کار رفته‌است. در زبان فرانسوی، این واژه به‌مفهوم زنگ کوچک فلزی، اوج صدا، آواز، طنین، تمغا و منگوله یا نشانی در بالای کلاه یا کلاه‌خود استفاده می‌شده‌است و از سال ۱۸۴۸م به‌معنای تمبر پستی هم رواج یافته‌است. به‌موجب قانون مورخ ۲۴ اوت همین سال، به اداره پست فرانسه اجازه داده شد که تمبر یا مهری را که «نشانه پرداخت کرایه پستی» بود به‌کار ببرد و تمبر پستی از اول ژانویه سال ۱۸۴۹ در فرانسه به فروش رسید (هاجری، ۱۳۷۵، ص ۱۸). تمبر قطعه کوچکی است که به‌مناسبت‌های ویژه برای مثال جاری، یادگاری و مالیاتی به‌تعداد معین توسط ادارات پست چاپ و منتشر می‌شود. این قطعات دارای شکل، اندازه و رنگ‌های گوناگون، با فیلگران، کادر، حاشیه، چسب و دندان‌ها یا بدون دندان‌ها هستند. تمبر پستی به نشانه پرداخت کرایه پست روی پاکت یا مدارک دیگر چسبانده می‌شود. هم‌چنین به نشانه پرداخت حق دولت، در ادارات دولتی روی کاغذ چسبانده می‌شود (دهخدا، ج ۴، ص ۶۱۰۳). تمبرها با تصاویر افراد مهم مانند پادشاه یا ملکه (در کشورهای پادشاهی)، رؤسای جمهور (در کشورهای جمهوری)، دانشمندان، هنرمندان و... رویدادهای تاریخی، مناسبت‌ها، مکان‌های تاریخی و دولتی، حیوانات، مناظر طبیعی، پیشرفت‌های علمی و موارد دیگر، چاپ و منتشر می‌شوند. تمبرها به دو صورت چاپ

۱. تهنش یا واترمارک علامتی است که در زمینه کاغذها، تمبرها یا اسکناس‌ها قرار داده می‌شود و در حالت عادی قابل‌مشاهده نیست؛ ولی اگر کاغذ یا تمبر در برابر آفتاب یا چراغ گرفته شود پدیدار می‌شود. هدف از استفاده آن جلوگیری از تقلب است.

می‌شوند: ۱- جاری (رسمی) که برای الصاق روی پاکت‌ها به تعداد بیش از یک میلیون منتشر می‌شوند؛ ۲- یادبود (یادگاری) که به مناسبت حادثه‌ای خاص یا موضوعی معین منتشر می‌شوند (یوزباشی و رجبی، ۱۳۹۷، ص ۱۱۲). تمبرها به سه صورت به بازار عرضه می‌شوند: ۱- سری (تمبرهای صادرشده در یک تاریخ، به صورت ردیف متصل به هم)؛ ۲- بلوک؛ ۳- دفترچه تمبر (دفترچه کوچکی که سری و بلوک یادگاری مجموعه‌ای از تمبرها را به همراه توضیحاتی درباره طراح و موضوع و عکس و تصاویر داراست).

در سال ۱۶۳۵ میلادی، یکی از کارمندان پست فرانسه به نام مسیو ولایه پاکتی را با علامت ویژه ابداع کرد و به جریان انداخت. سپس، در ماه مه ۱۸۴۰، دولت بریتانیا نخستین تمبر دنیا را با تصویر ملکه ویکتوریا، با ارزش یک و نیم پنی که بعدها به پنی سیاه معروف شد چاپ و منتشر کرد. خالق تمبر مذکور رونالد هیل بود و در واقع او پدر و ابداع‌کننده تمبر پستی در جهان است. در ایران، اولین تمبر در طبرستان رونمایی شد و قدیمی‌ترین تمبر رسمی ایران، معروف به تمبر باقری، در زمان پادشاهی ناصرالدین‌شاه قاجار در سال ۱۲۴۷ هجری شمسی منتشر شد. نقش این تمبر، نشان رسمی دولت وقت ایران، با شیروخورشید در دایره‌ای بود که در چهارگوشه آن بهای تمبر به فارسی نوشته شده بود. استاد محمد مهروان، نگارگر و چهره ماندگار هنر ایران از دهه چهل به ساخت تمبرهای ایران پرداخت و ناصر گرجی نیز از طراحان برجسته تمبر در ایران بود. اولین تمبر منتشرشده در جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۲۶ اسفند ۱۳۵۷ با عنوان بهار آزادی به مناسبت پیروزی انقلاب خلق شد و در قطعه‌ای دوریالی در تیراژ ۱۰۰۵ میلیون عدد با تصویر گل رز همراه با تمبرهای یادگاری نوروز ۱۳۵۸ منتشر شد (طاهری، ۱۴۰۱، isna.ir/xdNfRh).

محمدجواد آذری جهرمی - وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات، در سال ۱۴۰۰ به اهمیت استفاده از تمبر به عنوان هویت و تاریخ کشور اشاره کرده و گفته بود: «تمبر موضوعی تزیینی نیست و صنعت بسیار بزرگی در دنیا دارد و در بسیاری از کشورها الصاق تمبر به مرسولات حذف نشده است؛ چراکه تمبر تاریخ کشورها است.» او بر همین اساس تأکید کرد که تا پیش از پایان دولت تمبر به عنوان میراث پست و نماد فرهنگی پست به بسته‌های پستی برگردد (طاهری، ۱۴۰۰، isna.ir/xdJkXH).

۴. روز جهانی کودک و تمبرهای مربوط به آن

روز جهانی کودک برای تجلیل از کودکان جشن گرفته می‌شود. سازمان ملل متحد ۲۰ نوامبر را به عنوان روز جهانی کودک نام‌گذاری کرده است؛ ولی در بسیاری از کشورها

این روز در تاریخ‌های دیگری جشن گرفته می‌شود. در ۲۰ نوامبر ۱۹۵۹، سازمان ملل متحد بیانیه حقوق کودک را تصویب کرد (سازمان ملل، ۲۰۲۳، B2n.ir/f26784).

روز کودک اولین بار توسط پادشاهی انگلستان در سال ۱۹۵۴، برای تشویق همه کشورها برای ایجاد یک روز، برای ارتقای تبادل و تفاهم متقابل در بین کودکان و اقدام عملی به نفع و برای رفاه کودکان جهان اعلام شد. روز جهانی کودکان فقط یک روز برای جشن گرفتن کودکان برای کسی که هستند نیست؛ بلکه آگاهی‌بخشی به کسانی است که خشونت را در قالب سوءاستفاده، استثمار و تبعیض تجربه کرده‌اند یا به‌وجود آورده‌اند. این کودکان در بعضی از کشورها به‌عنوان کارگر استفاده می‌شوند یا در درگیری‌های مسلحانه، زندگی در خیابان‌ها، و اختلافات از جمله مذهب، مسائل اقلیت یا معلولیت غوطه‌ور هستند. هدف از نام‌گذاری چنین روزی این است که به یاد داشته باشیم که بخش بزرگی از جمعیت انبوه جهان را کودکان تشکیل داده‌اند و زندگی امروزی آنان، با سرنوشت سال‌های آینده بشر گره خورده است. نادیده گرفتن حقوق کودکان امروز، ستمی آشکار به حقوق انبوه بزرگسالانی خواهد بود که سرنوشت فردای جهان را در دست خود دارند (صالحی قمشی، ۱۳۸۳، ص ۱۰۴). در ایران، پیش از انقلاب، نهم آبان هر سال (از سال ۱۳۴۱) به دلیل سالروز تولد ولیعهد رضا پهلوی جشن گرفته می‌شد؛ ولی بعد از انقلاب تا مدتی اول ژوئن (۱۱ خرداد) به‌عنوان روز کودک نامیده می‌شد. اکنون ۱۶ مهر به‌عنوان روز کودک و ۲۰ نوامبر به‌عنوان روز جهانی کودک برگزار می‌شود. به‌گفته محمد سرشار مدیر شبکه پویا و نهال دلیل نام‌گذاری ۱۶ مهر به‌عنوان روز کودک در ایران این است که: «در هیچ کشوری در این روز جشن گرفته نمی‌شود؛ خطای کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در خصوص تعیین هشتم اکتبر به‌عنوان روز جهانی کودک بوده است» (باشگاه خبرنگاران جوان، ۱۳۹۷، <http://www.yjc.ir/00S5K4>).

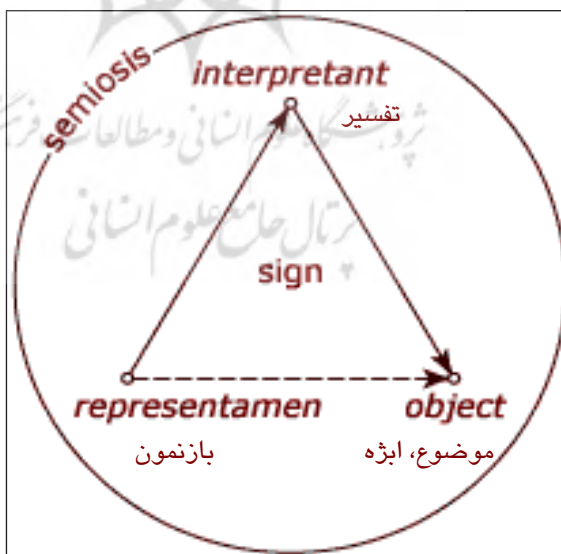
تمبرهای روز کودک در ایران حاوی چهره ولیعهد پهلوی بود و در ادامه تا سال ۱۳۵۶ تمبرها بیشتر با رویکرد نقاشی کودکان بود و بانام «روز کودک» یا «هفته کودک» نامیده می‌شد. از سال‌های ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۵ تمبرها با عنوان «روز جهانی کودک» وجود دارد که به‌عنوان موضوع^۱ مهم فرهنگی در نظر گرفته شده است و با مضمون‌هایی از قبیل انقلاب، جنگ، دفاع مقدس، حمایت از کودکان فلسطینی، ارتباط بین‌الملل، و داستان‌های ایرانی طراحی شده است. با بررسی و مطالعه کتاب راهنمای تمبر ۱۴۰۲ و تحقیق از سایت و موزه ارتباطات تهران و مجموعه داران تمبر متوجه شدیم که از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۲ تمبری با موضوع روز کودک یا روز جهانی کودک چاپ و منتشر نشده است؛ درحالی‌که این موضوع در کشورهای دیگر چون چین و هند وجود دارد و به آن پرداخته می‌شود.

۱. موضوع، امر مورد بحث است که ممکن است عینی و واقعی (مثل منظره طبیعی) یا ذهنی و تصویری (مثل واقعه تاریخی) باشد؛ اثر هنری هم می‌تواند گاهی موضوع محسوب شود (پاکباز، ۱۳۹۳، ص ۵۵۰). انواع تمبر براساس موضوع عبارت‌اند از: ۱- سیاسی؛ ۲- فرهنگی؛ ۳- مذهبی؛ ۴- اجتماعی؛ ۵- اقتصادی؛ ۶- اقلیمی؛ ۷- خدماتی. هر موضوع خود می‌تواند دارای چند مضمون باشد.

۵. مبانی نشانه‌شناسی

نشانه‌شناسی کلاسیک را می‌توان چارچوب نظری نشانه‌شناسی تمبرهای ایرانی روز جهانی کودک در نظر گرفت. نشانه‌شناسی علمی است که طبق الگوها و مکانیسم ارتباطات به مطالعه نشانه‌ها و کاربرد آن‌ها می‌پردازد. از نظر نشانه‌شناسی، نشانه‌ها می‌توانند به شکل کلمات، تصاویر، اصوات و اشیا ظاهر شوند. به اعتقاد پیرس: «کل جهان اگر نگوییم فقط از نشانه‌ها تشکیل شده‌است، بی‌تردید سرشار از نشانه‌هاست» (سجودی ۱۳۹۰، ص ۲۷۳). بنیان‌گذاران نشانه‌شناسی به مفهوم امروزی آن چارلز ساندرز پیرس فیلسوف آمریکایی و فردینان دوسوسور، زبان‌شناس سوئیسی بودند که تقریباً در یک دوره می‌زیستند و به صورت بنیادی مفهوم نشانه‌شناسی را مطالعه کردند. پیرس بنیان‌گذار نهضت فلسفی پراگماتیسم است. در ادامه به توضیح نظریه پیرس می‌پردازیم تا از آن برای نشانه‌شناسی تمبرهای روز جهانی کودک استفاده کنیم. چارلز ساندرز پیرس معنای هر اندیشه را با ارتباط سه‌الگویی سه‌وجهی بیان کرد که متشکل شده‌است از: ۱- بازنمون (صورتی که نشانه به خود می‌گیرد که الزاماً مادی نیست)؛ ۲- تفسیر (معنایی که از نشانه حاصل می‌شود)؛ ۳- موضوع (نشانه به آن ارجاع می‌دهد) (تصویر ۱). لازم به ذکر است که معنی مستقیماً به نشانه متصل نیست؛ در عوض، از طریق تعامل بین بازنمون و تفسیر و موضوع واسطه می‌شود. پیرس از این به عنوان فرایند نشانگی یاد کرد. تصویر ۱، این روابط را نشان می‌دهد. (خط‌چین نشان‌دهنده مسیر غیرمستقیم بین بازنمون و موضوع است).

تصویر ۱

الگوی نشانه‌شناسی پیرس (Bzn.ir)
p.۵۳۶۶

پیرس نشانه را شامل موضوع و مصداق می‌داند (سجودی، ۱۳۹۰، ص ۲۱). پیرس تعامل میان بازنمون، موضوع و تفسیر را نشانگی می‌داند. او در ادامه نظریاتش، سه نوع نشانه را از یکدیگر متمایز می‌کند: ۱- شمایی^۱ (مبنای مشابهت که به سه دسته تصویری، ساختاری، استعاری تقسیم می‌شود؛ مثل عکس، ماکت)؛ ۲- نمایه‌ای^۲ (مبنای علیت و مجاورت؛ مثل دود، درد)؛ ۳- نمادین^۳ (نشانه‌های عام که از طریق کاربرد با معناهایشان پیوند یافته‌اند و براساس رابطه قراردادی و اجتماعی به موضوع دلالت می‌کند؛ مثل حروف الفبا) (سجودی، ۱۳۹۰، ص ۲۵).

فنون بلاغی، در قلمرو نشانه‌شناسی نیز وجود دارد که شامل آرایه‌های ادبی لفظی و معنوی می‌شود که از این بین در طراحی تمبرها شکل‌گیری گفتمان بیشتر به دو صورت ممکن انجام می‌شود: ۱- استعاری که بر پایه تشابه و ۲- مجاز که بر پایه مجاورت به دنبال موضوعی دیگر می‌آید. هر واژه، از لایه‌های مختلفی تشکیل شده است: ۱- معنای صریح؛ ۲- معنای ضمنی؛ ۳- مفاهیمی که هر دو نوع مدلول صریح و ضمنی را دارد. ۱- صریح (معنای تحت‌اللفظی و رایج، نشانگر اجماع همگانی)؛ ۲- ضمنی (معنایی به تداعی‌های اجتماعی، فرهنگی و شخصی و...) که با عواملی چون طبقه، سن، جنسیت، و قومیت و... ارتباط دارد. ۳- بارت دلالت دیگری را به نام اسطوره مطرح می‌کند (ایدئولوژی‌های غالب دوران‌ها که با دلالت ضمنی بسیار ارتباط دارد) که دلالت صریح و دلالت ضمنی در تلفیق با یکدیگر ایدئولوژی را تولید می‌کنند که دیگر نظریه‌پردازان آن را مرتبه سوم دلالت دانسته‌اند (سجودی، ۱۳۹۰، ص ۷۹-۷۳).

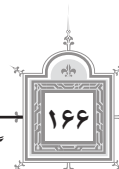
۶. فرهنگ و هویت

فرهنگ مجموعه‌ای از گرایش‌ها، ارزش‌ها، اهداف و اعمال مشترکی است که جامعه پیرو آن است. تولید و انتقال فرهنگ به عهده جامعه است. تایلور در کتابش، فرهنگ را حافظه غیرموروثی جامعه می‌داند؛ تجربه‌هایی که جامعه در طول تاریخ از سر گذرانده است. فرهنگ شامل هنر، ادبیات، علم، آفرینش‌ها، فلسفه و دین است. هویت یا کیستی به مجموعه نگرش‌ها، ویژگی‌ها و روحیات فرد (مشخصات اساسی، اجتماعی، روانی، فرهنگی، فلسفی، زیستی و تاریخی و...) گفته می‌شود که او را از دیگران متمایز می‌کند (نجفی، ۱۳۹۲، ص ۲۶).

۷. یافته‌های تحقیق

همان‌طور که گفته شد تمبر روز کودک در ایران از سال ۱۳۴۶ حاوی چهره و لیعهد پهلوی بود و در ادامه تا سال ۱۳۵۶ تمبرها با مضمون ادبیات داستانی بیشتر با تکنیک نقاشی کودکان بود که از این تمبرها با عنوان «روز کودک» یا «هفته کودک» یاد می‌شد. پس از بررسی و جمع‌آوری تمبرهای روز جهانی کودک از ۱۳۵۸ تا ۱۴۰۲ متوجه شدیم که در

1. Icon
2. Index
3. Symbol

این ۴۴ سال فقط در ۱۲ سال، تمبر روز جهانی کودک در ایران انتشار یافته‌است. سیر تمبرهای روز جهانی کودک از سال ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۵ در جدول ۱ به همراه تصویر و مضمون آن بررسی شده‌است (جدول ۱). تاریخچه تمبرهای روز جهانی کودک از سال ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۵ شامل مضامین مختلف مانند دفاع، شهادت، مبارزه و انقلاب، جنگ، تحصیل، حمایت از کودکان فلسطینی، ملیت، جهانی‌شدن، پست و داستان‌های ایرانی است. در این تمبرها کودکان نیز حضور دارند که نشانگر حضور مهم و فعال آنان در جامعه است. زمانی که وضعیت کشور متعادل‌تر می‌شود، تمبرها به مضامین زندگی، تحصیل و تهذیب نیز می‌پردازند. پس از سال ۹۵ هم تمبرهای مرتبط با این روز دیگر چاپ نشده‌اند.

تاریخ	۱۳۵۷/۰۷/۰۱	۱۳۶۵/۰۳/۱۱	۱۳۶۷/۰۳/۱۱	۱۳۶۹/۰۲/۱۱
تصویر				
طراح	-	محمد مهروان	-	-
مضمون	انقلاب و شهادت	تصویر حسین فهمیده و جملات امام خمینی	کودکان	درس و تحصیلات
ابعاد	cm ۲,۹۴۴	cm ۳,۳۴۴,۶	cm ۳,۳۴۴,۶	-
قیمت	ریال ۵,۳۰۲	ریال ۱۵	ریال ۱۰	ریال ۲۰
تاریخ	۱۳۷۰/۰۸/۰۶	۱۳۷۱/۳/۱۱	۱۳۷۲/۰۲/۱۱	۱۳۷۷/۰۸/۲۳
تصویر				

جدول ۱

تمبرهای روز جهانی کودک (منبع: نگارندگان)

تاریخ	۱۳۵۷/۰۷/۰۱	۱۳۶۵/۰۳/۱۱	۱۳۶۷/۰۳/۱۱	۱۳۶۹/۰۳/۱۱
طراح	محمد مهروان	-	محمد مهروان	خانم تراچی
مضمون	مبارزه با اسرائیل	مسجد اقصی	کودک در حال تاب بازی	دختران در نقاط مختلف جهان
ابعاد	-	cm ۳,۱۴,۱	cm ۳,۱۴,۱	cm ۳,۳۴,۶
قیمت	۵۰ ریال	۵۰ ریال	۵۰ ریال	۱۵۰ ریال
تاریخ	۱۳۸۷/۰۷/۱۷	۱۳۹۲/۰۷/۱۶	۱۳۹۴/۰۷/۱۶	۱۳۹۵/۰۷/۱۶
تصویر				
طراح	صراف زادگان و طاهری	صراف زادگان و طاهری	فریابروف	پرویز کلانتری
مضمون	تصویر کره زمین و بچه‌ها و پاکت نامه	مجموعه داری تمبر	نمادهای ایرانی	داستان رویاه و زاغ
ابعاد	cm ۳,۳۴,۶	cm ۶,۵۴,۵	cm ۴,۴۳,۲	cm ۴,۴۳,۲
قیمت	۱۲۰۰ ریال	۴۵۰۰ ریال	۹۰۰۰ ریال	۹۰۰۰ ریال

ادامه جدول ۱

تمبرهای روز جهانی کودک (منبع: نگارندگان)

۸. نشانه‌شناسی چهار تمبر روز جهانی کودک در ایران

برای درک بهتر مفهوم تمبر روز جهانی کودک، به چارچوبی نظری نیازمندیم که بافت گفتمانی انتقال پیام را به صورت روشن و مشخصی نشان دهد. مناسبات فرهنگی و تاریخی بر طراحی تمبرها تأثیر گذارند و می‌توانند فرهنگ و هویت کشور را معرفی کنند. در این پژوهش از بین ۱۲ تمبر روز جهانی کودک در ایران چهار تمبر از چهار دهه گذشته انتخاب شده‌اند که در بردارنده ویژگی‌های گرافیکی و مفهومی هستند. این تمبرها بر اساس چارچوب

نشانه‌شناسی پیرس بررسی می‌شوند. در ابتدا به توصیف هر تمبر پرداخته می‌شود؛ سپس کیفیات بصری تمبر، کادر، ساختار، ترکیب بندی و معنای آن بررسی می‌شود و در پایان هر تحلیل، جدولی مربوط به انواع نشانه‌های موجود در تمبر ارائه می‌شود.

۱.۸. نمونه یک

اولین تمبرهایی که به بررسی آن می‌پردازیم، تمبرهای یادگاری سال ۱۳۵۸ با عنوان سال بین‌المللی کودک است که در سه قطعه به ارزش‌های ۲، ۳، ۵ ریال چاپ شده‌اند. این تمبرها در اندازه‌های رایج بر روی کاغذ سفید با گوشه‌های دندانه‌ای چاپ شده‌اند. تعداد قطعه تمبر در این سری سه عدد است. تیراژ این سری هفت صد هزار است و قیمت اسمی این سری ده ریال (جمع سه قطعه) است (تصویر ۲).

تصویر ۲

تمبر ایرانی روز جهانی کودک چاپ شده در
سال ۱۳۵۸ (۱۰۴۵۸۱۰/m/۲۰۱۰). (Bzn.ir)

۱.۸.۱. تحلیل نمونه یک: تمبر ایرانی روز جهانی کودک چاپ شده در سال ۱۳۵۸

همان‌طور که گفته شد در این سال دو تمبر با کادر افقی و یک تمبر با کادر عمودی با عنوان سال بین‌المللی کودک با مضمون انقلاب و شهادت و پیروزی طراحی شد. در مرکز این سه تمبر، تصویر نقاشی کودکان در کادر مستطیل شکلی به رنگ آبی قرار گرفته است که در بالای آن عبارت پست جمهوری اسلامی ایران و در پایین آن عنوان سال بین‌المللی کودک به رنگ مشکی نوشته شده است و ارزش پولی هر تمبر به فارسی و انگلیسی با رنگ قرمز نوشته شده است. در سمت راست، عبارت «جمهوری اسلامی ایران»^۱ و در سمت چپ، عبارت «سال بین‌المللی کودک ۱۹۷۹»^۲ به فرانسوی نوشته شده‌اند. کادر در دو تمبر راست و وسط افقی است و در تمبر چپ عمودی است. در هر سه تمبر شمایی از انسان وجود دارد که در تمبر اول و سوم خانم‌ها عنصر اصلی هستند.

1. REPUBLIQUE ISLAMIQUE DE L'IRAN
2. ANNEE INTERNATIONALE DE L'ENFANT 1979

در تصویر سمت راست ۵ خانم با چادر و لباس با رنگ غالب مشکی در نزدیکی هم به صورت افقی جمع شده و تظاهرات کرده‌اند که در دست‌های آن‌ها دو تابلو با شعار و نوشته‌هایی قرار دارد که یکی از نوشته‌ها، شعار «می‌کشم، می‌کشم آنکه برادرم کشت» است و در دست دومین خانم از سمت راست گل لاله قرمز رنگ دیده می‌شود و یکی از دست‌های چهارمین خانم به صورت مشت است و دو شاخه گل از دست چپ آن افتاده است و بر روی زمین هم هشت گل لاله روئیده است. خورشید در راست بالای تصویر با دایره‌ای قرمز رنگ نمایش داده شده است و پس‌زمینه به رنگ زرد است.

در تصویر وسط، مردی با لباس مشکی تقریباً در وسط کادر به صورت افقی قرار گرفته است که از قسمت قلب آن خونی ریخته و جریان پیدا کرده و به ده عدد گل لاله سرخ کوچک و یک گل لاله بزرگ به رنگ قرمز تبدیل شده است که در درون آن تعداد زیادی از مردم در پس‌زمینه‌ای قرار دارند که نیمه بالای آن قرمز و نیمه پایین آن زرد است. در تصویر سمت چپ دو دختر بچه با تفنگ در دست در یک سوم پایینی کادر قرار گرفته‌اند. در پایین کادر گل لاله و چمن و در بالای کادر خورشید و آسمان آبی و کوه وجود دارد و در بالای سر دختران پرنده‌ای نارنجی رنگ دیده می‌شود.

در تمامی این سه تمبر لوگوی حمایت از کودکان با رنگ مشکی در سمت راست بالا در فضای خالی قرار گرفته است. با گذر از لایه صریح این تمبرها که درباره روز جهانی کودک است که به صورت نقاشی کودکان کشیده شده است به لایه‌های ضمنی می‌رسیم که مضمون شهادت، ایستادگی و مبارزه برای رسیدن به انقلاب در آن گنجانیده شده است که این با لایه اسطوره ارتباط بسیار نزدیکی دارد و باور و اندیشه مردم ایران یعنی شهادت در راه خداوند و رسیدن به پروردگار و ایدئولوژی انقلاب ایران را نشان داده است. در این تمبرها هر تصویر انسان نماینده‌ای از مردم ایران است که به ایستادگی و حتی شهادت رسیده‌اند. در این مجموعه هر سه نوع نشانه شمایی، نمایی، و نمادین دیده می‌شود. در هر سه این تمبرها گل لاله دیده می‌شود که در ادبیات حماسی ایران نمادی از خون شهیدان و عشق به رسیدن به خداوند است. در هر سه تصویر دست‌ها به سمت بالا هستند؛ به نشانه ایستادگی تا پای جان. در تمبر سمت چپ به کودکان بیشتر توجه شده است و با انتخاب رنگ و ترکیب عناصر بصری و گل لاله که نماد خون شهیدان است این معنا را آشکار می‌سازد که سرزمینی آزاد و آباد داشته باشیم و پرنده در تصویر می‌تواند نمادی از پرنده صلح و آزادی باشد. تصویر وسط در لایه‌های بالاتر به مفهوم شهادت در راه خدا و حفاظت از جان و مال مردم پرداخته است. تعداد زیاد گل‌های لاله می‌تواند تعداد زیادی از شهیدان این مملکت را نشان دهد که جان خود را در راه مردم از دست داده‌اند و در

تصویر سمت راست خانم‌هایی غیور نشان داده شده‌است که مسئول رشد و شکوفایی جامعه هستند. رنگ‌ها به‌گونه‌ای گرم انتخاب شده‌اند تا حرارت و شور مردمی را نشان دهند. نوشتار دور تمبر به‌خط نستعلیق است. نوشته درون تصویر دست‌نویس است؛ زیرا می‌خواهد صمیمی‌تر و به مردم نزدیک‌تر باشد. ترکیب‌بندی این سه تمبر از راست به چپ عبارت است از: افقی، مثلث، عمودی. تکنیک آن نقاشی‌گونه است که با مخاطب خود بهتر ارتباط برقرار کند و قابل فهم باشد. تفسیر این تمبرها برای کودکان ارزش‌ها و تاریخ ایران را یادآور خواهد شد. در آخر به این نکته باید توجه کرد که عناصر رنگ و ترکیب‌بندی این تمبر به‌صورت مناسب در کنار هم قرار گرفته‌اند و مفهوم را به‌درستی انتقال داده‌اند و در ضمن ایده ایدئولوژی زمان خود یعنی انقلاب را به‌خوبی نشان داده‌اند. در جدول ۲ تجزیه و تحلیل نشانه‌های تصویری تمبر روز جهانی کودک در سال ۱۳۵۸ براساس نوع نشانه (شمایلی، نمایه‌ای، نمادین) طبق نظریه نشانه‌شناسی پیرس جمع‌بندی شده‌است و توضیحی درباره نمادها داده شده‌است.

نام تمبر	تمبر ایرانی روز جهانی کودک (۱۳۵۸)	
تصویر تمبر	نوع نشانه	توضیح
	شمایلی؛ نمایه‌ای؛ نمادین	شمایلی: چند زن با دو تابلو و پلاکارد در دست. نمایه‌ای: دست‌های مشت شده به‌منظور اعتراض. نمادین: گل‌های لاله نماد شهیدان است. این تمبر به نقش زنان در انقلاب اسلامی ایران اشاره دارد و به‌صورت ضمنی قیام و انقلاب را برای کودک نشان داده‌است.
	شمایلی؛ نمایه‌ای؛ نمادین	شمایلی: شمایلی از انسان و تعداد زیادی از مردم به‌تصویر کشیده شده‌است. نمایه‌ای: افقی بودن مرد، نمایه‌ای از مرگ و شهادت در راه مردم است. نمادین: گل لاله و رنگ قرمز نمادی از شهدا است. این تمبر به موضوع شهادت در راه خدا، ناموس و وطن اشاره دارد و تبدیل خون شهید به گل لاله‌ای که در آن تصویر مردم است به این ایدئولوژی اشاره دارد.

جدول ۲

تجزیه و تحلیل نشانه‌های تصویری تمبر
ایرانی روز جهانی کودک در سال ۱۳۵۸
براساس نوع نشانه (منبع: نگارنده)

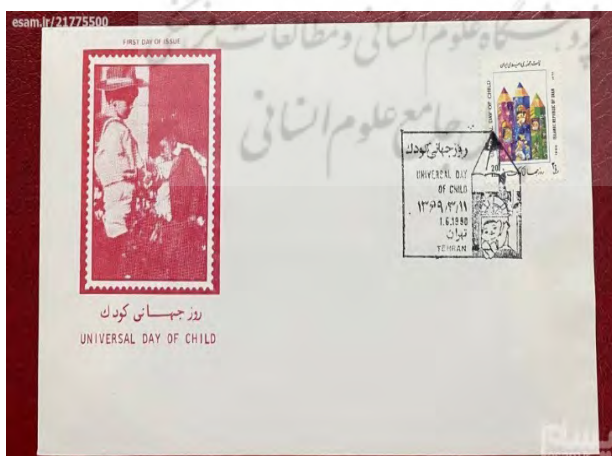
نام تمپر		تمپر ایرانی روز جهانی کودک (۱۳۵۸)
توضیح	نوع نشانه	تصویر تمپر
شمایلی؛ دو کودک در طبیعت به همراه تصویر گل و چمن کشیده شده است. نمایه‌ای: بالابردن دست نمایه‌ای از پیروزی و شادی است. نمادین: پرنده و طلوع خورشید نمادی از صلح و خوشبختی است. پیام این طرح در لایه‌های زیرین، وضعیت و نقش کودکان در پیروزی انقلاب است.	شمایلی؛ نمایه‌ای؛ نمادین	

ادامهٔ جدول ۲

تجزیه و تحلیل نشانه‌های تصویری تمپر ایرانی روز جهانی کودک در سال ۱۳۵۸ (بر اساس نوع نشانه: منع: نگارنده)

۲.۸. نمونهٔ دو

این تمپر در سال ۱۳۶۹ با عنوان روز جهانی کودک به ارزش ۲۰ ریال چاپ شد. در تصویر ۳، «پاکت مهرروز» تمپر روز جهانی کودک ۱۳۶۹ را به همراه مهری (به شکل تمپر آن سال با جوهر مشکی چاپ شده است) که از آن ساخته شده است مشاهده می‌کنید. در این سال تمپر روز جهانی کودک با مضمون درس و تحصیلات طراحی شد. این تمپر به صورت عمودی با کادر مستطیل آبی رنگ با ضخامت کم بر کاغذ سفیدرنگ قرار گرفته است. زبان نوشتاری استفاده شده در این تمپر فارسی و انگلیسی است (تصویر ۴).

۱. پاکت مهرروز: ته‌نقش تمپرها ی یادگاری را در روز انتشار بر روی پاکت مصور مخصوص یا آرم‌دار شرکت پُست که توسط شرکت پست یا اشخاص تهیه شده است چسبانده می‌شود و با مهر مخصوص و یا مهر تاریخ‌دار پستی روز ابطال می‌شود که این پاکت‌ها همانند تمپر دارای ارزش هستند.

تصویر ۳

پاکت مهرروز^۱ تمپر روز جهانی کودک (B2n.ir/686845) سال ۱۳۶۹

تصویر ۴

تمبر ایرانی روز جهانی کودک سال ۱۳۶۹
(BYn.ir/۴۱۰۱۱)

۱.۲.۸. تحلیل نمونه دو (تمبر ایرانی روز جهانی کودک ۱۳۶۹)

در مرکز تصویر، سه مداد به رنگ آبی، صورتی و سبز به ترتیب بلند به کوتاه دیده می‌شود که از هر کدام پنجره‌ای باز شده است و از این سه پنجره چهار کودک بیرون آمده‌اند. در این تمبر، تصویر کودکان دختر و پسر حضور دارد. روی مدادها تصاویری از گل، طبیعت، آسمان و ستاره‌ها دیده می‌شود. پیام صریح این تمبر، تصویر شمایی از سه مدارنگی و چهار کودک است؛ ولی در لایه‌های بعدی این پیام را به صورت ضمنی می‌رساند که باید به موضوع کودکان و حال و هوا و تحصیل آن‌ها توجه کنیم و سپس به این مفهوم مهم و ارزشمند برسیم که تحصیل و علم دریچه‌ای به سوی آینده است و جزء حقوق کودکان محسوب می‌شود. در اینجا مداد نمایه‌ای از تحصیل و علم و دانش است؛ زیرا با درس و مدرسه ارتباط دارد و پنجره نمادی از روشن بینی و گشودگی و پیشرفت است. جهت روبه بالای مدادها پیشرفت در عمل و تحصیل را نشان می‌دهد و طبیعت و ستاره‌ها و رنگ‌ها به نحوی دیدگاه و زندگی رنگارنگ همراه با شادی و رفاه را بیان می‌کند. تفسیر دیگری که می‌توان از این تصویر داشت این است که نوک تراشیده و سالم مدادها نشانه‌ای از ابتدای مسئولیت کودکان است و شرایط مهیا است و موانعی مثل شکستگی وجود ندارد و کودکان حق پیشرفت دارند. همچنین ارتفاع این مدادها نشان‌دهنده مدادهای تازه و کمتر استفاده شده است که می‌توان این دیدگاه را بیان کرد که کودکان اول راه هستند و تازه تحصیل و دانش را شروع کرده‌اند و به مرور می‌توانند تجربه کسب کنند. انتخاب رنگ و نوع تصویرسازی و تکنیک و ترکیب بندی این اثر با کودکان بسیار سازگار است و باعث خوانش بهتر شده است. در جدول ۳ جمع بندی تحلیل نشانه‌های تصویری تمبر ایرانی روز جهانی کودک سال ۱۳۶۹ همراه با توضیحی مختصر آمده است.

نام تمپر		تمپر ایرانی روز جهانی کودک سال ۱۳۶۹
توضیح	نوع نشانه	تصویر تمپر
شمایلی: سه مداد و چهار کودک به صورت شمایلی نشان داده شده است. نمایه‌ای: مدادهای رنگی نشان‌های نمایه‌ای است که یادآور درس و تحصیل است نمادین: نوع ترکیب‌بندی و انتخاب رنگ و تصویر سبب القای پیامی نمادین در جهت رشد و تحصیل کودکان است.	شمایلی؛ نمایه‌ای؛ نمادین	

جدول ۳

تجزیه و تحلیل نشانه‌های تصویری تمپر ایرانی روز جهانی کودک ۱۳۶۹ براساس (نوع نشانه: منبع: نگارندگان)

۳.۸. نمونه سه

در سال ۱۳۷۸، ۱۰ تمپر با موضوع روز جهانی کودک چاپ شد. هر تمپر ۱۵۰ ریال ارزش داشت و شامل تصویر دختر کودکی با لباس محلی و پس‌زمینه‌ای از محیط زندگی‌اش بود. با توجه به نمادهای موجود در هر تمپر، می‌توان به کشور و منطقه مربوطه پی برد. در هر تمپر، دست کودک در حال نگه‌داشتن شاخصی مرتبط با محیط است. در تصویر ۵، در ردیف اول از راست به چپ: دختر آذربایجانی، دختر آفریقایی، دختر اسکیمو، دختر مکزیکی، دختر ایرانی و در ردیف پایین از راست به چپ، دختر عرب، دختر سرخ‌پوست، دختر هندی، دختر چینی، دختر اروپایی وجود دارد.

تصویر ۵

تمپر ایرانی روز جهانی کودک در سال (۱۳۷۸: منبع: موزه ملک)

ادامه تصویر ۵

تمبر ایرانی روز جهانی کودک در سال
۱۳۷۸ (منبع: موزه ملک)

۱.۳.۸. تحلیل فونته سه (تمبر ایرانی روز جهانی کودک در سال ۱۳۷۸)

این ده تمبر با طراحی جذاب و متنوع، شامل تصویر دختری با لباس مشخص و وسایل خاص در مرکز و تصاویر معماری یا حیوانات خاص هر منطقه است. عبارت جمهوری اسلامی ایران و قیمت به صورت انگلیسی و سال انتشار و ارزش تمبر به فارسی نوشته شده است (تصویر ۵). در تحلیل این بلوک باید گفت که لباس و نحوه ایستادن کودکان نشان‌دهنده هویت و تاریخ هر کشور است و لباس هر دختر مربوط به بخش مشخصی از جهان است. برای مثال دختر ایرانی لباس ایرانی، دختر هندی لباس هندی و... بر تن دارند. در هر تمبر نشانه‌ای نمادین از عناصر معماری برای نمایش دادن ملیت در نظر گرفته شده است. برای مثال برج آزادی برای ایران، تاج‌محل برای هند و... در تمبر ترکیب شده است. در انتخاب رنگ این سری تمبر به روان‌شناسی رنگ توجه شده است و رنگ‌ها بیان نمادین دارند و با میزان سرد و گرم کردن رنگ‌ها، اقلیم هر منطقه را نشان داده‌اند. در تمبر ترکیب‌بندی منتشر دیده می‌شود که باعث می‌شود بیننده ابتدا به شکل انتزاعی کل پیام را از طریق شخصیت دختر و معماری دریافت می‌کند و در مرحله بعد محتوا، ترکیب، اصول، مبانی و شیوه اجرا را در ذهن جمع‌بندی می‌کند و پیام نهایی را درک می‌کند. دختران و عناصر معماری از نمای روبه‌رو و کامل به نمایش کشیده شده‌اند. این زاویه با مخاطب ارتباط برقرار می‌کند و اطلاعاتی کلی به او می‌دهد. نوع نمایش و قرارگیری کودکان در مرکز هر تصویر همراه با نشانه‌هایی از هر منطقه می‌تواند نشان‌دهنده نمایندگی هر دختر از کشور و نژاد خود باشد. از سلسله‌مراتب نمایش عناصر بصری در این سری تمبر به خوبی و با استفاده از

نمایش اندازه‌های متفاوت در تصاویر برای ایجاد پرسپکتیو استفاده شده است. در نگاه اول، کودک با اندازه بزرگ‌تر در مرکز تصویر با لباس محلی دیده می‌شود و سپس بقیه نشانه‌ها و عناصر بصری، کوچک‌تر و دورتر از شخصیت کودک به تصویر کشیده شده‌اند. در این سری تمبر، کودک با فنون بلاغی مجاز مُرسلی است به‌عنوان جزئی (نشانه‌ای) از کلیت اقوام مختلف و ضمن بازتولید، آن را به نوعی گفتمان تبدیل می‌کند و با قراردادن تصاویر کودک در جلو کادر به‌سمت نشانه‌ای و گفتمان وارد می‌شود و دائماً ملیت‌های مختلف در کنار هم را به مخاطب یادآوری می‌کند. همان‌طور که بیان شد در این تمبرها از رنگ استفاده نمادین شده است و هر رنگ نمادی از شرایط اقلیمی و آب‌وهوایی آن منطقه است. برای مثال در تمبر شماری سه ردیف اول برای سردی، رنگ آبی و برای گرمی مناطق گرم، رنگ قرمز و یا زرد انتخاب شده است. نکته بااهمیت در لایه‌های عمیق‌تر تمبر این است که برای نشان‌دادن روابط و دوستی بین کشورها نیم‌دایره‌هایی در سمت چپ تمبرها قرار دارد که رنگ آن با رنگ پس‌زمینه تمبر قبلی (تمبر سمت چپی) مشابه است (این نظم در مرتب‌سازی افقی تمبرها وجود دارد)؛ و هم‌چنین نیم‌دایره‌ای در پایین تمبرها قرار دارد که رنگ آن با رنگ پس‌زمینه تمبر قبلی (تمبر سمت پایینی) مشابه است (این نظم در مرتب‌سازی عمودی تمبرها وجود دارد). در هر لایه از این تمبرها پیامی متفاوت وجود دارد. برای مثال در تمبر مربوط به دختر آفریقایی، مخاطب در لایه صریح، اول کودک سیاه‌پوست را می‌بیند و در لایه‌های بعدی متوجه ملیت او می‌شود و سپس پیام نهایی تمبر را دریافت می‌کند. تصویر کودک و ترکیب‌بندی عناصر و رنگ و زاویه دید کودک در این تمبرها کودک را به‌نماینده‌گی از آن ملت نمایش می‌دهد و رابطه‌ای که کودکان هر کشور باهم دارند و این با موضوع تبریک روز کودک سازگار است و نوشتار انگلیسی هم به‌سبب رواج بین‌المللی آن نشانه ارتباط بین ملت‌ها است. نکته قابل تأمل در طراحی این سری تمبر این است که لباس بعضی از اقوام به‌خوبی نمایش داده نشده است و مطابق با پوشش زنانه هر منطقه نیست. برای مثال با توجه به نام ثبت شده در موزه ملک برای تمبر دختر آذربایجانی و عرب بهتر بود تا برای انتقال دقیق پیام از لباس مربوط به بانوان آذربایجانی و عربی استفاده شود. در جدول ۴، هر تمبر به تفکیک نوع نشانه‌های تصویری آن همراه با توضیحات مختصر بررسی شده است.

تمبر ایرانی روز جهانی کودک در سال ۱۳۷۸		نام تمبر
توضیح	نوع نشانه	تصویر تمبر
<p>شمایلی: دختر آذربایجانی، درخت و برف. نمایه‌ای: نوع حرکات بدن دختر نمایه‌ای برای دریافت رقص آذری است. نمادین: استفاده از رنگ آبی نمادی از سرما و برف است. لباس دختر نمادی از قوم آذری است.</p>	<p>شمایلی؛ نمایه‌ای؛ نمادین</p>	
<p>شمایلی: دختری چینی با لباس مخصوص چین و مدل مو و صورت چینی. نمایه‌ای: حالت ایستادن و نوع قرارگیری دست‌ها نشان‌دهنده آداب چینی‌ها است. نمادین: در نزدیکی پای دختر گیاه خیزران وجود دارد که نماد تفکرات بعضی از چینی‌ها است و در پشت او معماری چینی وجود دارد.</p>	<p>شمایلی؛ نمایه‌ای؛ نمادین</p>	
<p>شمایلی: دختر سرخ‌پوست با لباس مخصوص و کیفی پر از تیرکمان که بر دوش دارد و خرگوشی در کنار پای او ایستاده است. نمایه‌ای: در پشت سر دختر چادرهای آن‌ها طراحی شده است که به سبک زندگی آن‌ها اشاره دارد. نمادین: استفاده نمادین از رنگ زرد برای گرما و نوع پوشش و سرریند مربوط به سرخ‌پوستان.</p>	<p>شمایلی؛ نمایه‌ای؛ نمادین</p>	
<p>شمایلی: کودک دختر ایرانی که روسری سبز رنگ بر سر دارد و لباس ایرانی پوشیده شده است. نمایه‌ای: نوع پوشش و لباس و مدل صورت و ابرو نشانه‌هایی از چهره‌های ایرانی دارد. نمادین: برج آزادی نمادی از ایران و مقبره حافظ نمادی از فرهنگ و ادبیات ایران است.</p>	<p>شمایلی؛ نمایه‌ای؛ نمادین</p>	

جدول ۴

تجزیه و تحلیل نشانه‌های تصویری تمبر ایرانی روز جهانی کودک در سال ۱۳۷۸ براساس نوع نشانه (منبع: نگارندگان)

نام نمبر		نمبر ایرانی روز جهانی کودک در سال ۱۳۷۸
توضیح	نوع نشانه	تصویر نمبر
<p>شمایلی: کودکی با لباس اسکیمویی که نيزه‌ای در دست دارد و در پشت آن دو خانه پخی دیده می‌شود.</p> <p>نمایه‌ای: نوع پوشش و وسیله در دست او نمایه‌ای و یادآور انسان اسکیمو است.</p> <p>نمادین: رنگ آبی نمادی از سرما است و رنگ قرمز پیراهن کودک نمادی از گرما می‌تواند باشد.</p>	<p>شمایلی؛ نمایه‌ای؛ نمادین</p>	
<p>شمایلی: دختری عرب با لباس عربی که خرما در دست دارد.</p> <p>نمایه‌ای: نوع پوشش و ظرف خرما در دست دختر نمایه‌ای و یادآور انسان عرب است.</p> <p>نمادین: شتر و درخت نخل نشانه‌هایی نمادین از عربستان است.</p>	<p>شمایلی؛ نمایه‌ای؛ نمادین</p>	
<p>شمایلی: کودکی با لباس مکزیکی چوبی در دست دارد. در کنار پای این کودک دختر پنج خوشه گندم طراحی شده است.</p> <p>نمایه‌ای: نوع پوشش و نحوه ایستادن به مکزیکی اشاره دارد.</p> <p>نمادین: در پس‌زمینه نمبر سه کاکتوس قرار دارد؛ کاکتوس در نشان ملی مکزیکی هم وجود دارد. برای القای اقلیم گرمسیری هم از رنگ گرم استفاده شده است.</p>	<p>شمایلی؛ نمایه‌ای؛ نمادین</p>	
<p>شمایلی: دختری با رنگ پوست تیره و با لباس خنک.</p> <p>نمایه‌ای: نوع فر و بافت موی دختر و لباس تابستانی او نشانه‌های دختری از مناطق گرم و استوایی است.</p> <p>نمادین: کرگدن و زرافه در نمای دور پشت سر دختر نمادهایی از آفریقا است.</p>	<p>شمایلی؛ نمایه‌ای؛ نمادین</p>	

ادامه جدول ۴

تجزیه و تحلیل نشانه‌های تصویری نمبر ایرانی روز جهانی کودک در سال ۱۳۷۸ براساس نوع نشانه (منبع: نگارندگان)

تمبر ایرانی روز جهانی کودک در سال ۱۳۷۸		نام تمبر
توضیح	نوع نشانه	تصویر تمبر
<p>شمایلی: دختری با موی بلوند و چشم آبی و پیراهن دخترانه در مرکز تصویر وجود دارد.</p> <p>نمایه‌ای: رنگ موی سر و نوع لباس مربوط به اروپا است.</p> <p>نمادین: پشت سر دختر برج ایفل فرانسه و قطار دیده می‌شود.</p>	<p>شمایلی؛</p> <p>نمایه‌ای؛</p> <p>نمادین</p>	
<p>شمایلی: دختر هندی با لباس هندی به تصویر کشیده شده است.</p> <p>نمایه‌ای: حالت دست دختر نشانه‌ای از سلام کردن در هند است و نوع پوشش و شال و چهره به مردم هند اشاره دارد.</p> <p>نمادین: در پس‌زمینه تمبر تاج محل و فیل که نماد هند است دیده می‌شود.</p>	<p>شمایلی؛</p> <p>نمایه‌ای؛</p> <p>نمادین</p>	

ادامه جدول ۴

تجزیه و تحلیل نشانه‌های تصویری تمبر ایرانی روز جهانی کودک در سال ۱۳۷۸ براساس نوع نشانه (منبع: نگارندگان)

۴.۸. نمونه چهار

به مناسبت شانزدهم مهر، روز جهانی کودک، شرکت پست جمهوری اسلامی ایران یک سری تمبر یادبود با موضوع «شاهنامه و کودک» در یک قطعه به ابعاد ۴۴*۳۲ میلی‌متر و ارزش هر سری ۹۰۰۰ ریال و تیراژ ۲۰۰'۰۰۰ سری چاپ و منتشر کرد. شایان ذکر است که خانم بروفر، طراح تمبر مذکور، مضامینی از شاهنامه، کلاه خود رستم، و سیمرغ را در طراحی این تمبر به کار برده است (تمبرستان، ۱۳۹۴، B2n.ir/r49319). در این تمبر به صورت عمودی پسر بچه‌ای با لباس آبی با کلاه قدیمی با دست‌های لاغر بر روی سر و پرنده‌ای سبزرنگ بر روی شانه‌اش در مرکز تصویر قرار دارد. پس‌زمینه تمبر زردرنگ است و نوشته روز جهانی کودک به صورت فارسی و زیرش انگلیسی با رنگ سفید و خط آبی در وسط پایین کادر قرار دارد و نوشته جمهوری اسلامی ایران و ارزش تمبر در بالای کادر قرار دارد (تصویر ۶).

تصویر ۶

تمبر ایرانی روز جهانی کودک در سال
۱۳۹۴ (۷۲۰۸۲/۷۲۰۸۲) (Bzn.ir)

۱.۴.۸. تحلیل نمونه چهار (تمبر ایرانی روز جهانی کودک در سال ۱۳۹۴)

این تمبر لایه‌های مختلفی دارد. در ابتدا در لایه صریح آن کودکی در حال بازی با کلاه و پرنده است و در لایه‌های بعدی، کودک، کلاهی بر سر دارد و پرنده‌ای سبزرنگ بر شانه او نشسته است و لحظات کودکی را بیان می‌کند. در لایه‌های بعدی استفاده از سیمرغ نمایه‌ای از شاهنامه است که نمادی از دانایی و خردمندی است، کلاه خود نمایه‌ای از رستم است که رستم در نگاره‌های شاهنامه به وسیله دو نماد تصویری از پهلوانان دیگر شاهنامه تمایز و تشخیص پیدا می‌کند. این دو نماد عبارت است از کلاه خود دوشاخ از سر دیو و ببر بیان؛ دوشاخ بودن آن نماد قدرت و اقتدار است و دیوسر بودن آن با کلاه‌های توتیمیک در ارتباط است (ماه وان، ۱۳۹۶، ص ۱). در لایه‌های بعدی پیام اسطوره‌ای وارد می‌شود که کودک با دست‌های ظریف نشان از بچگی و نیروی بدنی کم مثل رستم قوی و پهلوان بشود. از سیمرغ هم که در اساطیر و فرهنگ باستان نماد خرد و دانایی است می‌توان این را برداشت کرد که این کودک می‌خواهد انسانی خردمند شود. سیمرغ، و نقوش اسلیمی و منحنی با رنگ زرد در پس زمینه نارنجی مایل به زرد طراحی شده است که به ایرانی بودن این تمبر تأکید بیشتری کرده‌اند. نوع چیدمان نوشته‌ها بهتر از سال‌های گذشته شده است و رنگ‌های تمبر متناسب با کودکان است و کنتراست خوبی دارد و نگاه مستقیم کودک و حرکت دست‌های او به سمت بالا چشم را در گردش درمی‌آورد و ارتباط صمیمانه‌ای با مخاطب نشان می‌دهد. در جدول ۵ نشانه‌های تصویری تمبر ایرانی روز جهانی کودک در سال ۱۳۹۴ همراه با توضیح مختصر تحلیل شده است.

تمبر ایرانی روز جهانی کودک در سال ۱۳۹۴		نام تمبر
توضیح	نوع نشانه	تصویر تمبر
<p>شمایلی: کودکی به همراه پرزده و کلاه است.</p> <p>نمایه‌ای: سیمرغ نمایه‌ای از شاهنامه و کلاه خود نمایه‌ای از رستم است.</p> <p>نمادین: رستم و سیمرغ نمادی از فرهنگ و ادبیات ایران است و سیمرغ نماد خرد و دانایی و رستم نماد قدرت و اقتدار است.</p>	<p>شمایلی؛ نمایه‌ای؛ نمادین</p>	

جدول ۵

تمبر ایرانی روز جهانی کودک در سال
۱۳۹۴ (B2n.ir/vj2013)

برای جمع‌بندی و مقایسه چهار نمونه تمبر ایرانی روز جهانی کودک در ۴ دهه گذشته، جدول ۶ ارائه شده است که در آن کیفیات بصری چون اولویت عنصر، نشانه، نقش مایه، آرایه ابلاغی، کادر، اصلی‌ترین خط، معنا و نوع قلم موجود بررسی شده است.

تمبر چهار	تمبر سه	تمبر دو	تمبر یک		
*	*	*	*	تصویر	اولویت‌میزان
				نوشتار	استفاده (وسعت و سطح)
*	*	*	*	شمایلی	نشئه
*	*	*	*	نمایه‌ای	
*	*	*	*	نمادین	

جدول ۶

مقایسه ۴ تمبر ایرانی روز جهانی کودک از
۴ دهه گذشته و بررسی کیفیات بصری و
نقوش و نشانه (منبع: نگارندگان)

*	*	*	*	انسانی	نوع نقش‌مایه
*	*		*	حیوانی	
	*	*	*	طبیعت	
	*			معماری	
		*	*	استعاره	آرایه ابلاغی
*	*		*	مجاز	
			*	افقی	نوع کادر
*	*	*	*	عمودی	
			*	افقی	اصلی‌ترین خط در ساختار
*	*	*		عمودی	
			*	مورب	
*	*	*	*	صریح	لایه دلالت معنایی
*	*	*	*	ضمنی	
*			*	اسطوره	
				دست‌نویس	نوع قلم
*	*	*	*	تلیپی	

ادامه جدول ۶

مقایسه ۴ تمبر ایرانی روز جهانی کودک از ۴ دهه گذشته و بررسی کیفیات بصری و نقوش و نشانه (منبع: نگارندگان)

۹. نتیجه‌گیری

تمبرهای روز جهانی کودک در ایران با مضمون‌هایی متفاوت درباره حقوق کودکان طراحی شده‌اند. در طراحی این تمبرها بیشتر از تصاویر کودکان استفاده شده است تا رابطه بهتری با مخاطب ایجاد کند. مضمون‌های به‌کاررفته در این تمبرها عبارت‌اند از: انقلاب و شهادت؛ دانش‌آموز مبارز؛ کودکان؛ تحصیلات؛ مبارزه با اسرائیل؛ حمایت از کودکان فلسطینی؛ شادی و تفریح؛ ارتباط بین ملت‌ها؛ پست؛ مجموعه‌داری تمبر؛ کودک؛ شاهنامه. نشانه‌شناسی کیفیات بصری و گرافیکی تمبرهای ایرانی روز جهانی کودک که در چهار نمونه از شاخص‌ترین تمبرها بررسی شد به‌دلیل معنای ضمنی و اسطوره‌ای از حد اطلاع‌رسانی فراتر رفته است و مفاهیم ارزشمندی را در درون خود دارا است. بهره‌گیری از تصویر کودکان دختر و پسر، طبیعت، اشیا، و بناها، نشانه‌های مناسبی هستند. درواقع می‌توان گفت تبدیل نظام نوشتاری به نشانه‌های شمایی و نمایه‌ای و گاه نمادین سبب دیرکرد انتقال معنا در تمبر و رمزگشایی از آن شده است. تصاویر و نشانه‌ها و رنگ‌های

تمبرها متناسب با کودکان طراحی شده‌است و در بیشتر آن‌ها فرهنگ و هویت و تاریخ ایران نشان داده شده‌است. نشانه‌نمادین در این تمبرها فقط در متن کار شده و در تمبرها سعی شده‌است تا نشانه‌های شمایی دیده شود تا درک آن راحت‌تر باشد. در پایان نتایج پژوهش نشان داد که موضوعات و کیفیات بصری طراحی شده در تمبرهای ایرانی روز جهانی کودک، با مفاهیم روز جهانی کودک بسیار سازگار است و تصاویر، نشانه‌ها و رنگ‌ها، متناسب با کودکان، طراحی شده‌اند. در بیشتر تمبرهای یادگاری روز جهانی کودک هویت و رسوم ایرانی موجود است. بعد از سال ۹۵، دیگر پست ایران تمبر روز جهانی کودک را چاپ نکرده‌است.

منابع

کتاب

- پاکباز، رویین. (۱۳۹۳). *دایرةالمعارف هنر*. تهران: فرهنگ معاصر.
- دهخدا، علی‌اکبر. (۱۳۷۷). *لغت‌نامه دهخدا*. (ج ۴). تهران: دانش سرای تهران.
- سجودی، فرزانه. (۱۳۹۰). *نشانه‌شناسی کاربردی*. تهران: قصه.
- نجفی، موسی. (۱۳۹۲). *هویت‌شناسی*. اصفهان: آرما.
- نوبین فرحبخش، فریدون. (۱۴۰۲). *راهنمای تمبرهای ایران: قاجار، پهلوی، جمهوری اسلامی*. تهران: محمودی.
- هاجری، ضیاءالدین. (۱۳۷۵). *تمبر: جام جهان‌نما*. تهران: آوای نور.

مقاله

- امیدی اسکوتی، صدیقه؛ ترابی ندوشن، محمدعلی؛ دواتگری، هانیه. (۱۳۹۹). «نظام گفتمانی تمبرهای دهه ۵۰ از دیدگاه نشانه‌شناسی کاربردی بر مبنای رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی ون لیون». *زبان پژوهی*، ش ۳۵، صص ۲۶۷-۲۹۵.
- صالحی قمشی، پیمان. (۱۳۸۳). «روز جهانی کودک». *گنجینه اسناد*، ۱۴(۳).
- علایی، علی‌اکبر. (۱۳۴۴). «تمبر و تمبرشناسی». *مجله هنر و مردم*، ش ۳۷.
- متولی، عبدالله. (۱۳۹۷). «بررسی کارکردهای تمبر پستی در دوران قاجار و پهلوی اول». *پژوهش‌های تاریخی*، ش ۳۷.
- یوزباشی، عطیه؛ رجیبی، وحید. (۱۳۹۷). «بررسی موضوع، مضمون و ترکیب‌بندی تمبرهای دوره جمهوری اسلامی از مجموعه اهدایی محمود کاظمی محفوظ در کتاب‌خانه و موزه ملی ملک». *گنجینه اسناد*، ش ۲، صص ۱۰۶-۱۳۱.

پایان نامه

سلیمانی حاجی کندی، معصومه. (۱۳۹۳). «بررسی نشانه‌شناختی تمبرهای ایران از سال ۱۳۵۰ تا ۱۳۶۰». دانشکده هنر، دانشگاه هنر تهران.
طباطبائی، کیاءالدین. (۱۳۷۱). «نقش گرافیک در طراحی و چاپ تمبر». دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده هنر.

منابع اینترنتی

باشگاه خبرنگاران جوان. «علت معرفی ۱۶ مهر به عنوان روز جهانی کودک در تقویم ایران، خطای کانون پرورش فکری است». (۱۳۹۷). از:

۰۰S۵K۴/http://www.yjc.ir

تمبرستان. «تمبر یادبود روز جهانی کودک». (۱۳۹۴). از:

۱۳۹۴۰۹۱۵--۱۰۱/http://www.tambrestan.com/content

سازمان ملل. «Theme: For every child, every right». (۲۰۲۳). از:

https://www.un.org/en/observances/world-childrens-day

طاهری، فائزه. «اولین تمبر ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی چه بود؟». (۱۴۰۱). از:

۱۴۰۱۱۱۱۲۰۹۹۸۲/https://www.isna.ir/news

طاهری، فائزه. «تمبر به مرسولات پستی بازگشت». (۱۴۰۰). از:

۱۴۰۰۰۳۱۰۰۷۶۵۴/https://www.isna.ir/news

ماه‌وان، فاطمه. «نمادشناسی در هنر ایران، با محوریت نمادهای بومی». (۱۳۹۶). از:

html.۱۰۷۰۶۸۱-https://profdoc.um.ac.ir/paper-abstract

تصاویر

آبتین تمبر. «۱۹۶۹ - سال جهانی کودک ۱۳۵۸». از:

B۲n.ir/m۴۵۸۱۰

ایران تمبر. «تمبر ایرانی روز جهانی کودک سال ۱۳۶۹». از:

B۲n.ir/s۴۱۰۱۱

ایسام. «پاکت "مهرروز" تمبر روز جهانی کودک سال ۱۳۶۹». از:

B۲n.ir/f۸۶۸۴۵

موزه ملک. «بلوک ۱۰ عددی تمبر ۱۵۰ ریالی روز جهانی کودک جمهوری اسلامی ۱۳۷۸». از:

<http://malekmuseum.org/artifact/1378.10.02483>

موسسه باقری. «۳۴۱۵ – روز جهانی کودک ۱۳۹۴». از:

B2n.ir/j72083

Dahlstrom, Dana; Somayaji, Vinu. (2003). "Peircian Semiotics". of:

<https://cseweb.ucsd.edu/~ddahlstr/cse271/peirce.php>

English Translation of References

Books

Dehkhoda, Ali- Akbar. (1377/1999). "*Loqat-nāme-ye Deh-xodā*" (Dehkhoda Dictionary) (Vol. 4). Tehran: Dānešsarā-ye Tehrān. [Persian]

Hajari, Zia Al-Din. (1375/1996). "*Tambr: Jām-e jahān-namā*" (History of stamps). Tehran: Āvā-ye Nur. [Persian]

Najafi, Mousa. (1392/2013). "*Hoviyat-šenāsi*" (Personal identity). Esfahān: Ārmā. [Persian]

Novin Farahbakhsh, Fereydoun. (1402/2023). "*Rāhnamā-ye tambr-hā-ye Irān: Qājār, Pahlavi, Jomhuri-ye Eslāmi*" (A guide to Iranian postage stamps: Qajar, Pahlavi, Islamic Republic). Tehran: Mahmoudi. [Persian]

Pakbaz, Rouyin. (1393/2014). "*Dāyera-tol-mā'āref-e honar*" (Encyclopedia of art). Tehran: Farhang-e Mo'āser. [Persian]

Sojoudi, Farzan. (1390/2011). "*Nešāne-šenāsi-ye kārbordi*" (Applied semiotics). Tehran: Qesseh. [Persian]

Articles

Alayi, Ali Akbar. (1344/1965). "Tambr va tambr-šenāsi" (Stamps and philology). *Majalle-ye Honar va Mardom*, 37. [Persian]

Motevalli, Abdollah. (1397/2018). "Barresi-ye kārkard-hā-ye tambr-e posti dar dowrān-e Qājār va Pahlavi-ye avval" (The study of stamp functions in Qajar and the 1st Pahlavi). *Pažuheš-hā-ye Tārixi* (Historical Researches), 37. [Persian]

Omidi Oskouyi, Sedigheh; Torabi Nadoushan, Mohammad Ali; & Davatgari, Haniyeh. (1399/2020). "Nezām-e goftemāni-ye tambr-hā-ye dahe-ye 50 az didgāh-e

- nešāne-šenāsi-ye kārbordi bar mabnā-ye ruykard-e tahlil-e goftemān-e enteḡādi-ye Van-Liyuven” (Fifties stamps discourse from the applied semantics perspective based on Van Leeuwen critical discourse analysis approach). *Zabān-pažuhi* (Zabanzuhhi (Journal of Language Research)), **35**, pp. 267-295. [Persian]
- Salehi Fashami, Peymaneh. (1383/2004). “Ruz-e jahāni-ye kudak” (Int’l Children’s Day (1959-1980)). *Ganjine-ye Asnād*, **14**(3). [Persian]
- Youzbashi, Atiyeh; & Rajabi, Vahid. (1397/2018). “Barresi-ye mowzu, mazmun va tarkib-bandi-ye tambr-hā-ye dowre-ye Jomhuri-ye Eslāmi az majmu’e-ye ehdāyi-ye Mahmud Kāzemi mahfuz dar Ketābxāneh va Muze-ye Melli-ye Malek” (Mahmoud Kazemi’s collection of stamps at Malek Museum: subjects, themes, and design). *Ganjine-ye Asnād*, **2**, pp. 106-131. [Persian]

Dissertations

- Soleimani Hajikandi, Masoumeh. (1393/2014). “*Barresi-ye nešāne-šenāsi-ye tambr-hā-ye Irān az sāl-e 1350 tā 1360*” (Semiological examination of Iranian stamps from 1350 to 1360 SH / 1971 – 1981 AD). Dāneškade-ye Honar (Faculty of Art), Dānešgāh-e Honar-e Tehrān (Tehran University of Art). [Persian]
- Tabatabaei, Kia Al-Din. (1371/1992). “*Naqš-e gerāfik dar tarrāhi va čāp-e tambr*” (The role of graphics in stamp design and printing). Dānešgāh-e Tarbiyat-e Modarres (Tarbiat Modares University), Dāneškade-ye Honar (Faculty of Art). [Persian]

Online sources

- Bāšgāh-e Xabarnegārān-e Javān (Young Journalists Club). (1397/2018). “Ellat-e mo’arrefi-ye 16 Mehr be ‘onvān-e ruz-e jahāni-ye kudak dar taqvim-e Irān, xatā-ye Kānun-e Parvareš-e fekri ast” (The reason for introducing 16th of Mehr (October 8th) as International Children’s Day in Iran’s calendar is the error committed by the Institute for the Intellectual Development of Children and Young Adults). Retrieved from <http://www.yjc.ir/00S5K4>. [Persian]
- Mahvan, Fatemeh. (1396/2017). “*Namād-šenāsi dar honar-e Irān, bā mehvariyat-e namād-hā-ye bumi*” (Symbolology in Iranian art, focusing on native symbols).

- Retrieved from <https://profdoc.um.ac.ir/paper-abstract-1070681.html>. [Persian]
- Sāzmān-e Melal (The United Nations). (2023). "Theme: For every child, every right". Retrieved from <https://www.un.org/en/observances/world-childrens-day>.
- Taheri, Faezeh. (1401/2022). "*Avvalin tambr-e Irān pas az piruzi-ye Enqelāb-e Eslāmi čeh bud?*" (What was the Iranian first stamp after the victory of the Islamic Revolution?). Retrieved from <https://www.isna.ir/news/1401111209982>. [Persian]
- Taheri, Faezeh. (1400/2021). "*Tambr be marsulāt-e pošti bāzgašt*" (Postage stamps returned). Retrieved from <https://www.isna.ir/news/1400031007654>.
- Tambrestān. "*Tambr-e yādbud-e ruz-e jahāni-ye kudak*" (International Children's Day commemorative stamp). (1394/2015). Retrieved from <http://www.tambrestan.com/content/101--13940915>. [Persian]

Images

- Ābtin Tambr. "*1969 – Sāl-e jahāni-ye kudak-e 1358*" (International Children's Year 1358 SH / 1979 AD). Retrieved from B2n.ir/m45810. [Persian]
- Dahlstrom, Dana; Somayaji, Vinu. (2003). "Peircian Semiotics". Retrieved from <https://cseweb.ucsd.edu/~ddahlstr/cse271/peirce.php>.
- Irān Tambr. "*Tambr-e Irāni-ye ruz-e jahāni-ye kudak sāl-e 1369*" (Iranian stamp of International Children's Day 1369 SH / 1990 AD). Retrieved from B2n.ir/s41011. [Persian]
- Isām. "*Pākat-e "mohr-e ruz"-e tambr-e ruz-e jahāni-ye kudak sāl-e 1369*" (Sealed envelope of International Children's Day stamp 1369 SH / 1990 AD). Retrieved from B2n.ir/f86845. [Persian]
- Mo'assese-ye Bāqeri. "*3415 - Ruz-e jahāni-ye kudak 1394*" (3415 - International Children's Day 1394 SH / 2015 AD). Retrieved from B2n.ir/j72083. [Persian]
- Muze-ye Malek (Malek National Library & Museum). "*Boluk-e 10 'adadi-ye tambr-e ruz-e jahāni-ye kudak Jomhuri-ye Eslāmi 1378*" (Block of 10 stamps of 150 Rials, International Children's Day of the Islamic Republic of 1378 SH / 1999 AD). Retrieved from <http://malekmuseum.org/artifact/1378.10.02483>. [Persian]

